

Szkoła Podstawowa nr 4 im. Bolesława Chrobrego w Goleniowie

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY 4
(zgodne z podstawą programową na rok 2026) - KRYTERIA OSIĄGANIA CELÓW I KRYTERIA OCENIANIA

I Wymagania edukacyjne:

Ocena	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Obszar	UCZEŃ				
1. KOMUNIKACJA	Z pomocą nauczyciela rozumie proste polecenia i pytania; słucha krótkiej wypowiedzi i reaguje na nią; tworzy krótką wypowiedź ustną lub pisemną zgodną z podstawową intencją; potrafi przedstawić się, zadać pytanie, poprosić, podziękować, przeprosić, odmówić lub przekazać prostą informację; rozpoznaje sytuację oficjalną i nieoficjalną; nazywa podstawowe emocje i podejmuje próbę powiedzenia o własnych potrzebach; rozpoznaje nadawcę i odbiorcę; rozumie proste komunikaty niewerbalne; z pomocą odróżnia fakt od opinii.	Samodzielnie uczestniczy w prostych rozmowach; słucha rozmówcy i odpowiada na jego wypowiedź; formułuje wypowiedzi zgodne z zamierzonym celem; stosuje różne rodzaje zdań zależnie od intencji; dostosowuje sposób wypowiedzi do sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej; wyraża opinię i potrafi ją krótko uzasadnić; mówi o swoich emocjach i doświadczeniach; stosuje formy grzecznościowe; rozpoznaje intencję nadawcy, nadawcę i odbiorcę; odróżnia informację od opinii; rozpoznaje podstawowe znaczenie gestu, mimiki	Sprawnie uczestniczy w rozmowie i nawiązuje do wypowiedzi innych; świadomie dobiera słownictwo i wypowiedź do odbiorcy oraz sytuacji; jasno przedstawia swoje stanowisko i je uzasadnia; poprawnie komunikuje potrzeby i emocje; odróżnia opis własnych emocji od oceniania drugiej osoby; stosuje zasady kultury języka; kontroluje ton głosu, mimikę i gesty; rozpoznaje wpływ gestów niewerbalnych na znaczenie wypowiedzi; określa nadawcę, odbiorcę, intencję i sytuację komunikacyjną; poprawnie rozróżnia fakty i opinie.	Aktywnie i świadomie uczestniczy w rozmowie; potrafi podtrzymać rozmowę i właściwie na nią reagować; precyzyjnie dobiera środki językowe do celu, odbiorcy i sytuacji; jasno komunikuje potrzeby, emocje i stanowisko; argumentuje własne zdanie; zachowuje kulturę wypowiedzi podczas dyskusji; empatycznie reaguje na emocje rozmówcy; świadomie wykorzystuje głos, mimikę, gest i postawę; rozpoznaje także intencje wyrażone nie wprost; analizuje wpływ sytuacji komunikacyjnej na wypowiedź; potrafi ocenić skuteczność własnego komunikatu.	Prowadzi rozmowę w sposób dojrzały, empatyczny i odpowiedzialny; elastycznie dostosowuje wypowiedź do zmieniającej się sytuacji; precyzyjnie dobiera formę, styl i środki językowe; buduje przekonujące wypowiedzi i trafnie argumentuje; świadomie łączy komunikację werbalną i niewerbalną; potrafi przedstawiać własne potrzeby i stanowisko z poszanowaniem granic innych osób; dostrzega konsekwencje niewłaściwego doboru słów, tonu lub gestów; potrafi ocenić skuteczność komunikacji i modyfikować własne

Ocena	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Obszar	UCZEŃ				
		i tonu głosu.			zachowanie; wykorzystuje kompetencje komunikacyjne w pracy zespołowej, projektowej i twórczej.
2. ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY	Z pomocą wskazuje temat, bohaterów, miejsce i najważniejsze wydarzenia; odróżnia autora od bohatera i narratora; rozpoznaje fikcję i rzeczywistość oraz elementy realistyczne i fantastyczne; rozpoznaje baśń, legendę, opowiadanie i komiks; zna pojęcia: bohater, narrator, świat przedstawiony; rozpoznaje dialog, wers, strofę, rym i refren; przy wsparciu wskazuje epitet, porównanie, metaforę i wyraz dźwiękonaśladowczy; odczytuje informacje wyrażone wprost; krótko wypowiada się o swoich wrażeniach; potrafi ocenić zachowanie bohatera w prostym przykładzie; czyta przygotowany tekst głośno.	Określa temat i główną myśl prostego tekstu; opowiada wydarzenia w odpowiedniej kolejności i dostrzega podstawowe związki przyczynowo-skutkowe; wskazuje elementy świata przedstawionego; rozpoznaje i wyjaśnia elementy realistyczne oraz fantastyczne; rozpoznaje pouczenie i przesłanie baśni; wypowiada się o bohaterach i ich zachowaniu; odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego; wyszukuje informacje wyrażone wprost i proste informacje pośrednie; odczytuje treści z komiksu, fotografii, plakatu i prostego przekazu cyfrowego; rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne i	Samodzielnie interpretuje poznane teksty na poziomie odpowiednim dla klasy IV; określa temat, główną myśl i intencję nadawcy; wyjaśnia rolę narratora i dialogu; omawia świat przedstawiony oraz zależności między wydarzeniami; porównuje bohaterów i uzasadnia ich ocenę; odnosi ich postępowanie do wartości; wyjaśnia znaczenia przenośne i tworzone przez nie obrazy; wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio; analizuje komiks, fotografię, plakat i przekaz cyfrowy; rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich podstawowe funkcje; wyjaśnia znaczenie wersu, strofy, rymu i refrenu; czyta płynnie, stosując	Samodzielnie i wnikliwie odczytuje teksty; formułuje i uzasadnia własną interpretację; dostrzega sensy dosłowne i przenośne; analizuje sposób kreowania bohaterów, świata przedstawionego i narracji; wyjaśnia funkcję dialogu; interpretuje informacje pośrednie; analizuje wpływ epitetu, porównania, metafory i wyrazu dźwiękonaśladowczego na wyobraźnię i emocje odbiorcy; świadomie wykorzystuje pauzę, tempo, intonację i barwę głosu podczas czytania; porównuje sposoby przedstawienia treści w literaturze, teatrze, filmie, obrazie, muzyce i komiksie; swobodnie posługuje się pojęciami terminami.	Przedstawia oryginalną i przekonująco uzasadnioną interpretację; dostrzega różne możliwe sposoby rozumienia utworu; samodzielnie analizuje zależności między formą a znaczeniem dzieła; wnikliwie interpretuje motywacje bohaterów i ich postawy; dostrzega związki między tekstem, innymi tekstami kultury i własnym doświadczeniem; analizuje funkcje środków stylistycznych i sposób oddziaływania słowa, obrazu, gestu i dźwięku; wyciąga trafne wnioski z informacji pośrednich; twórczo wykorzystuje wiedzę o gatunkach i środkach artystycznych; sprawnie posługuje się terminologią literacką i językową.

Ocena	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Obszar	UCZEŃ				
		określa ich znaczenie; czyta ze zrozumieniem i uwzględnia podstawową interpunkcję.	pauzę i właściwą intonację; rozpoznaje cechy poznanych gatunków.		
3. ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKA	Rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówki w prostych przykładach; z pomocą rozpoznaje spójnik; odróżnia wyrazy odmienne od nieodmiennych; określa podstawowe kategorie rzeczownika, przymiotnika i czasownika; rozpoznaje podmiot i orzeczenie w prostym zdaniu; odróżnia zdanie od równoważnika i zdanie pojedyncze od złożonego; zna alfabet; posługuje się prostymi wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi; rozpoznaje znaczenie dosłowne i przenośne; dzieli wyrazy na sylaby; stosuje wielką literę i podstawowe znaki kończące zdanie; zna podstawowe zasady pisowni ó/u, rz/ż, ch/h; z	Poprawnie rozpoznaje poznane części mowy i stosuje ich podstawowe formy; określa osobę, liczbę, rodzaj i czas czasownika; określa przypadek, liczbę i rodzaj rzeczownika oraz przymiotnika; rozróżnia formy męskoosobowe i niemęskoosobowe; rozpoznaje funkcję przymiotnika i przysłówka; buduje poprawne zdania pojedyncze i proste złożone; rozpoznaje podmiot i orzeczenie; rozróżnia typy wypowiedzi; korzysta z alfabetu i słownika ortograficznego; stosuje synonimy, antonimy, poznane frazeologizmy i przysłówia; wyjaśnia znaczenie wyrazów z kontekstu; stosuje poznane reguły ortograficzne i	Sprawnie posługuje się wiedzą gramatyczną; poprawnie stosuje formy poznanych części mowy; wyjaśnia zależności między wyrazami w wypowiedzeniu; buduje różnorodne zdania pojedyncze i proste zdania złożone; świadomie dobiera typ wypowiedzenia do intencji; poprawnie rozpoznaje podmiot i orzeczenie; stosuje poznane znaki interpunkcyjne; korzysta ze słowników; świadomie wzbogaca wypowiedź synonimami, antonimami, frazeologizmami i przysłowiami; rozpoznaje wieloznaczność i znaczenia przenośne; stosuje reguły ortograficzne; potrafi uzasadnić część zapisów; samodzielnie odnajduje i poprawia własne błędy.	Sprawnie i świadomie wykorzystuje wiedzę o języku podczas tworzenia i odbioru wypowiedzi; poprawnie stosuje formy gramatyczne; różnicuje składnię i słownictwo zależnie od celu; wyjaśnia funkcje poznanych części mowy i części zdania; sprawnie korzysta ze słowników; funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, antonimy, frazeologizmy i przysłówia; rozpoznaje znaczenia dosłowne, przenośne i wieloznaczne; poprawnie stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne; potrafi uzasadnić pisownię, odwołując się do poznanej reguły, wymiany głosek lub formy wyrazu; skutecznie redaguje i koryguje własny tekst.	Twórczo wykorzystuje wiedzę językową do osiągnięcia zamierzonych efektów; potrafi pokazać, jak zmiana formy wyrazu lub konstrukcji zdania wpływa na znaczenie; świadomie różnicuje słownictwo i składnię; proponuje różne poprawne sposoby wyrażenia tej samej myśli; samodzielnie rozwiązuje problemy językowe, korzystając ze słowników i innych źródeł; niemal bezbłędnie stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne oraz potrafi je uzasadnić; przeprowadza wieloetapową redakcję tekstu; wykorzystuje wiedzę o języku również w nowych i nietypowych sytuacjach.

Ocena	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Obszar	UCZEŃ				
	pomocą poprawia wskazane błędy.	podstawową interpunkcję.			
4. TWORZENIE WYPOWIEDZI	Z pomocą uzupełnia prostą notatkę, tabelę lub schemat; odpowiada na pytania dotyczące tekstu; porządkuje elementy prostego planu; według wzoru tworzy zaproszenie, przepis, wiadomość lub zasady zabawy; zna podstawowy układ listu i wiadomości elektronicznej; opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniu lub tekście; opisuje prosty przedmiot, miejsce, postać lub zwierzę; wyraża opinię i podejmuje próbę jej uzasadnienia; tworzy krótkie opowiadanie odtwórcze; próbuje napisać opowiadanie z dialogiem, prosty wiersz lub scenkę; z pomocą dzieli tekst na akapity.	Samodzielnie tworzy prostą notatkę, tabelę, schemat i plan; wybiera najważniejsze informacje z tekstu; formułuje pytania; tworzy zaproszenie, przepis, instrukcję lub wiadomość zgodnie z poznany wzorem; pisze list i wiadomość elektroniczną; opowiada wydarzenia chronologicznie; opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, ilustrację lub plakat; formułuje opinię i uzasadnia ją argumentem lub przykładem; charakteryzuje bohatera na podstawie jego zachowania; tworzy opowiadanie z dialogiem; zachowuje podstawowy układ wstęp–rozwińcie–zakończenie; stosuje akapity; dba o zrozumiałość	Tworzy samodzielne, spójne i logiczne wypowiedzi; dobiera formę do celu i odbiorcy; sporządza poprawny plan i funkcjonalną notatkę; tworzy wypowiedzi użytkowe zgodne z ich przeznaczeniem; opowiada wydarzenia w logicznej kolejności; wykorzystuje określenia czasu i następstwa wydarzeń; formułuje opinię i uzasadnia ją argumentem oraz przykładem; tworzy uporządkowane opisy; stosuje trafne słownictwo; wnioskuje o cechach bohatera na podstawie jego zachowania; pisze opowiadanie z poprawnym dialogiem; tworzy prosty wiersz lub komiks; zachowuje kompozycję i akapitowanie; dokonuje częściowej autokorekty.	Tworzy przemyślane, rozbudowane i poprawne wypowiedzi; samodzielnie wybiera najbardziej funkcjonalną formę notatki; formułuje pytania pogłębiające rozumienie tekstu; buduje logiczne plany; dostosowuje wypowiedź do odbiorcy i sytuacji; tworzy uporządkowane relacje, opisy i charakterystyki; uzasadnia stanowisko kilkoma argumentami lub przykładami; buduje spójne opowiadania z dialogiem, opisem i elementami dynamizującymi akcję; kreatywnie tworzy wiersze, komiksy i scenki; świadomie dzieli tekst na akapity; dba o spójność stylistyczną; samodzielnie poprawia błędy językowe, ortograficzne, interpunkcyjne i kompozycyjne.	Samodzielnie wybiera najtrafniejszą formę wypowiedzi i dostosowuje ją do celu; tworzy oryginalne, wieloaspektowe i funkcjonalne teksty; buduje pogłębione uzasadnienia oraz przewiduje możliwe odmienne stanowiska; tworzy pomysłowe opisy i opowiadania, świadomie kształtując akcję, nastrój, przestrzeń i bohaterów; twórczo eksperymentuje z formą wiersza, komiksu lub opowiadania; świadomie wykorzystuje środki językowe i układ graficzny; samodzielnie redaguje i udoskonala własne teksty; potrafi wykorzystać własną twórczość do zainicjowania działania społecznego, kulturalnego lub projektowego.

Ocena	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Obszar	UCZEŃ				
		wypowiedzi.			
5. ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI AUTOREFLEKSJI I BUDOWANIE TOŻSAMOŚCI	Rozumie podstawowe pojęcie wartości; podaje przykłady dobra, prawdy, sprawiedliwości, wolności i piękna; wskazuje wartości obecne w prostym tekście; rozpoznaje zachowania pozytywne i negatywne; wymienia wspólnoty, do których należy; podejmuje pracę w parze lub grupie; wykonuje przydzielone zadanie; nazywa własne emocje i rozpoznaje emocje innych; potrafi wskazać, co zrobił dobrze i co było trudne; przyjmuje informację zwrotną; wie, że w trudnej sytuacji może poprosić o pomoc.	Wyjaśnia pojęcie wartości i rozpoznaje je w tekstach kultury; wskazuje wartości ważne dla siebie; dostrzega konsekwencje zachowań zgodnych i niezgodnych z wartościami; określa swoją rolę w rodzinie, klasie lub innej wspólnotcie; angażuje się w pracę zespołową; ocenia własne postępy; wskazuje mocne strony i trudności; korzysta z informacji zwrotnej; podejmuje proste wyzwania edukacyjne; rozpoznaje własne emocje i reaguje na emocje innych; rozumie wpływ stresu na uczenie się; potrafi zwrócić się o pomoc.	Omawia wartości obecne w tekstach kultury; uzasadnia znaczenie wybranych wartości; wyjaśnia konsekwencje postępowania bohaterów; charakteryzuje wspólnoty, do których należy; określa swoją rolę w grupie; aktywnie uczestniczy w pracy zespołowej i wywiązuje się z zadań; szanuje innych i ich stanowiska; ocenia efekty własnego uczenia się; wykorzystuje informację zwrotną do poprawy; rozpoznaje emocje własne i innych; reaguje empatycznie; zna sposoby radzenia sobie ze stresem i wie, kiedy poprosić o pomoc.	Dostrzega znaczenie wartości dla jednostki i wspólnoty; analizuje konsekwencje wyborów bohaterów; potrafi uzasadnić własny system wartości z poszanowaniem odmiennych stanowisk; odpowiedzialnie realizuje rolę w grupie; wspiera innych; bierze odpowiedzialność za wspólny cel; rzetelnie ocenia własne osiągnięcia i trudności; planuje konkretne działania służące rozwojowi; wykorzystuje swoje mocne strony; rozpoznaje wpływ emocji na zachowanie; stosuje strategię radzenia sobie ze stresem; świadomie korzysta z pomocy, gdy jest potrzebna.	Samodzielnie stawia pytania dotyczące wartości, odpowiedzialności i wspólnoty; analizuje problemy z różnych perspektyw; dostrzega złożoność decyzji bohaterów i ludzi w sytuacjach rzeczywistych; podejmuje działania na rzecz grupy i wspólnego dobra; inicjuje rozwiązania; pomaga innym wykorzystać ich mocne strony; dokonuje pogłębionej autorefleksji; samodzielnie planuje własny rozwój i konsekwentnie realizuje cele; traktuje błędy jako źródło informacji; dobiera skuteczne strategie radzenia sobie z trudnościami i wspiera innych w ich stosowaniu.
6. ELEMENTY EDUKACJI MEDIALNEJ	Z pomocą korzysta ze słownika, encyklopedii, czasopisma, katalogu lub wskazanej strony; wybiera informację potrzebną do zadania; rozróżnia prosty	Samodzielnie korzysta z podstawowych źródeł tradycyjnych i cyfrowych; wybiera informacje potrzebne do wykonania zadania;	Samodzielnie wyszukuje i selekcjonuje informacje; wybiera źródło odpowiednie do zadania; porównuje informacje; odróżnia fakt od opinii i	Sprawnie korzysta z kilku źródeł i dobiera je do celu; porównuje informacje pochodzące z różnych źródeł; uzasadnia ocenę wiarygodności źródła;	Samodzielnie dobiera źródła odpowiednie do celu i krytycznie ocenia ich wiarygodność; porównuje informacje i wskazuje różnice między

Ocena	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Obszar	UCZEŃ				
	fakt i opinię; wie, że źródła internetowe mogą różnić się wiarygodnością; rozpoznaje reklamę, produkt, usługę i hasło reklamowe; rozumie, że reklama ma wpływać na odbiorcę; zna podstawowe zasady netykiety; wie, że należy chronić dane osobowe; wie, że niepokojące treści należy pokazać dorosłemu; rozpoznaje zmęczenie ekranem i rozumie potrzebę ograniczania czasu korzystania z urządzeń.	odróżnia fakty od opinii i potrafi wskazać opinię w tekście; dostrzega, że źródła mogą mieć różną wiarygodność; rozpoznaje reklamę, reklamę społeczną, plakat i mem jako przekazy wpływające na odbiorcę; wskazuje hasło, obraz lub emocję wykorzystaną w przekazie; wyjaśnia cel reklamy; przestrzega zasad netykiety; chroni dane osobowe i wizerunek; wie, jak reagować na zagrożenia; zna podstawowe zasady higieny cyfrowej.	uzasadnia swoje stanowisko; rozpoznaje podstawowe oznaki niewiarygodności źródła; analizuje reklamę, plakat, mem i reklamę społeczną; wskazuje elementy perswazyjne i wyjaśnia ich działanie; przestrzega zasad netykiety i ochrony danych; właściwie reaguje na niepokojące treści; planuje czas pracy z urządzeniami; rozumie zagrożenia związane z nadmiernym korzystaniem z technologii.	bezbłędnie rozróżnia fakt i opinię; analizuje język reklamy, plakatu, memu i reklamy społecznej; wyjaśnia funkcję obrazu, hasła i emocji; rozumie mechanizmy perswazji i ich wpływ na odbiorcę; świadomie stosuje zasady bezpieczeństwa, netykiety i ochrony wizerunku; rozpoznaje skutki nadmiernego korzystania z technologii; planuje zrównoważone korzystanie z urządzeń; stosuje zasady higieny cyfrowej.	faktem, opinią i sugestią; analizuje sposób, w jaki język, obraz i emocje wpływają na odbiorcę; rozpoznaje ukryte cele przekazów perswazyjnych; sam tworzy komunikaty informacyjne lub perswazyjne; świadomie chroni dane, prywatność, wizerunek i prawa autorskie; proponuje działania zwiększające bezpieczeństwo cyfrowe grupy; świadomie zarządza czasem korzystania z mediów; inicjuje działania dotyczące higieny cyfrowej i bezpieczeństwa w sieci.
7. PRAKTYKI LEKTUROWE	Podjmuje próbę czytania wskazanych tekstów; przedstawia pierwsze wrażenie z lektury; wskazuje bohatera lub wydarzenie, które zapamiętał; z pomocą wybiera tekst lub komiks; krótko uzasadnia wybór; z pomocą planuje czytanie dłuższego tekstu;	Samodzielnie wybiera tekst zgodny z zainteresowaniami i potrafi uzasadnić wybór; planuje czytanie dłuższego utworu; systematycznie czyta poznawane teksty; dzieli się wrażeniami; wypowiada się o bohaterach,	Świadomie wybiera teksty i uzasadnia swoje preferencje; samodzielnie planuje i realizuje czytanie; przedstawia pierwsze wrażenia i uzasadnia je; omawia bohaterów, wydarzenia i problematykę utworu; odnosi treści lektury do własnych doświadczeń;	Wykazuje systematyczne zainteresowanie czytaniem; samodzielnie poszerza wybór lektur; świadomie określa własne preferencje czytelnicze; formułuje pogłębione opinie o utworach; wyjaśnia wpływ lektury na własne myśli i emocje; prowadzi rozmowę o	Czytanie traktuje jako sposób poznawania siebie, innych ludzi i świata; samodzielnie i twórczo poszerza krąg lektur; świadomie zestawia motywy, bohaterów i problemy różnych tekstów; wykorzystuje wcześniejsze lektury podczas interpretowania

Ocena	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Obszar	UCZEŃ				
	uczestniczy w rozmowie o utworze; zna podstawową treść omawianych baśni i legend; rozpoznaje krótkie utwory narracyjne i liryczne; wie, że „Mazurek Dąbrowskiego” jest hymnem Polski; rozpoznaje film, teatr, malarstwo, rzeźbę, muzykę i komiks jako dziedziny sztuki.	wydarzeniach i problemach utworu; rozpoznaje w lekturach tematy związane m.in. z rodziną, przyjaźnią, emocjami, relacjami, przyrodą i wspólnotą; zna treść omawianych baśni i legend; czyta krótkie utwory narracyjne i liryczne; zna znaczenie „Mazurek Dąbrowskiego” jako hymnu Polski; wypowiada się o poznanych dziełach filmu, teatru, malarstwa, rzeźby, muzyki i komiksu.	rozpoznaje znaczenie baśni i legend dla kultury; interpretuje poznane utwory narracyjne i liryczne; wyjaśnia znaczenie „Mazurek Dąbrowskiego” jako symbolu narodowego; porównuje utwór literacki z jego adaptacją filmową, teatralną lub komiksem; potrafi polecić przeczytaną książkę innej osobie.	problematyce dłuższych tekstów; porównuje różne sposoby przedstawienia tego samego tematu w literaturze, teatrze, filmie, malarstwie, muzyce i komiksie; wyjaśnia kulturowe znaczenie poznanych tekstów; przygotowuje przemyślane rekomendacje czytelnice.	nowych utworów; formułuje oryginalne, pogłębione opinie; inicjuje rozmowy o książkach; tworzy twórcze rekomendacje; podejmuje działania zachęcające innych do czytania; analizuje własne nawyki czytelnice i świadomie planuje ich rozwijanie.
8. DOŚWIADCZENIA EDUKACYJNE	Uczestniczy w szkolnym wydarzeniu kulturalnym; wykonuje proste zadanie podczas przygotowywania scenki, spektaklu lub słuchowiska; z pomocą współtworzy element projektu związanego z lekturą; uczestniczy w prostym działaniu promującym czytelnictwo; korzysta ze wsparcia nauczyciela i grupy; przestrzega	Aktywnie uczestniczy w wydarzeniu kulturalnym i przedstawia podstawowe wrażenia; wykonuje przydzielone zadanie podczas przygotowania spektaklu lub słuchowiska; współtworzy prostą adaptację baśni, legendy lub innego tekstu; bierze udział w projekcie związanym z lekturą, np. tworzy okładkę, komiks,	Odpowiedzialnie uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych; potrafi opisać swoje wrażenia i wskazać istotny element wydarzenia; współtworzy adaptację tekstu; wnosi własne pomysły do projektu; współpracuje przy tworzeniu gry, komiksu, scenki, okładki lub improwizacji; przestrzega terminów i	Świadomie uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych i potrafi uzasadnić własną opinię; aktywnie współtworzy spektakl, słuchowisko lub adaptację; proponuje rozwiązania dotyczące projektu; twórczo realizuje zadania związane z lekturą; współorganizuje działania promujące czytelnictwo; odpowiedzialnie realizuje	Wykorzystuje udział w wydarzeniach kulturalnych do pogłębionej refleksji i własnej działalności twórczej; inicjuje rozwiązania podczas pracy nad spektaklem, słuchowiskiem lub adaptacją; twórczo przenosi tekst do nowej formy; proponuje oryginalną koncepcję projektu; dostosowuje

Ocena	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Obszar	UCZEŃ				
	podstawowych zasad współpracy.	element gry lub scenkę; uczestniczy w działaniu promującym czytelnictwo; przestrzega ustalonych zasad współpracy.	zasad pracy zespołowej; aktywnie uczestniczy w projekcie czytelnictwa.	przyjętą rolę; ocenia efekt pracy grupy i własny wkład; wskazuje obszary wymagające poprawy.	sposób działania do potrzeb odbiorców; inicjuje lub współkoordynuje projekt czytelnictwa; pomaga grupie efektywnie podzielić zadania; ocenia przebieg i rezultat przedsięwzięcia; formułuje wnioski, które można wykorzystać przy kolejnych działaniach.

II Kryteria osiągnięcia celów edukacyjnych (uczeń potrafi):

1. Komunikacja

Cel: rozwijanie umiejętności skutecznego, poprawnego i kulturalnego porozumiewania się.

Uczeń osiąga cel, gdy:

- rozumie polecenia, pytania i komunikaty;
- słucha wypowiedzi innych osób i właściwie na nie reaguje;
- formułuje wypowiedzi ustne i pisemne odpowiednie do sytuacji;
- rozpoznaje nadawcę, odbiorcę, intencję i sytuację komunikacyjną;
- odróżnia fakty od opinii;
- wyraża własne potrzeby, emocje, opinie i stanowisko;
- stosuje formy grzecznościowe i zasady kultury języka;
- dostosowuje język do odbiorcy i sytuacji;
- wykorzystuje komunikaty niewerbalne: gest, mimikę, ton i postawę;
- potrafi uzasadnić własne stanowisko i reagować na stanowisko innych;
- dokonuje refleksji nad skutecznością własnej komunikacji.

2. Odbiór tekstów kultury

Cel: kształcenie umiejętności rozumienia, analizowania i interpretowania tekstów literackich oraz innych tekstów kultury.

Uczeń osiąga cel, gdy:

- określa temat i główną myśl tekstu;
- rozpoznaje bohaterów, narratora, autora i elementy świata przedstawionego;
- porządkuje wydarzenia i dostrzega związki przyczynowo-skutkowe;
- rozpoznaje fikcję, rzeczywistość, elementy realistyczne i fantastyczne;
- rozpoznaje poznane gatunki literackie;
- rozpoznaje i wyjaśnia podstawowe środki stylistyczne;
- odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego;
- wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio;
- analizuje komiks, fotografię, plakat i przekaz cyfrowy;
- interpretuje zachowania i motywacje bohaterów;
- formułuje własne opinie i potrafi je uzasadnić;
- porównuje różne sposoby przedstawiania treści w literaturze i innych dziedzinach sztuki.

3. Świadomość języka

Cel: rozwijanie wiedzy o języku i umiejętności funkcjonalnego posługiwania się nim.

Uczeń osiąga cel, gdy:

- rozpoznaje poznane części mowy i określa ich podstawowe formy;
- rozpoznaje podmiot i orzeczenie;
- rozróżnia zdanie i równoważnik zdania;
- rozróżnia zdania pojedyncze i złożone;
- posługuje się alfabetem i słownikami;
- wykorzystuje synonimy, antonimy, frazeologizmy i przysłowia;
- rozpoznaje znaczenie dosłowne, przenośne i wieloznaczne;
- stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne;
- potrafi wyjaśnić wybrane zasady pisowni;
- samodzielnie wyszukuje i poprawia błędy;
- wykorzystuje wiedzę językową podczas tworzenia i poprawiania własnych tekstów.

4. Tworzenie wypowiedzi

Cel: kształcenie umiejętności tworzenia uporządkowanych, spójnych i poprawnych wypowiedzi.

Uczeń osiąga cel, gdy:

- tworzy notatkę, plan, tabelę i schemat;
- wybiera najważniejsze informacje;
- tworzy poznane formy użytkowe;
- pisze list i wiadomość elektroniczną;
- opisuje przedmioty, miejsca, osoby, zwierzęta, krajobrazy i ilustracje;
- tworzy opowiadanie, również z dialogiem;
- zachowuje kompozycję: wstęp, rozwinięcie i zakończenie;
- właściwie dzieli tekst na akapity;
- formułuje opinie i uzasadnia je argumentami lub przykładami;
- dobiera słownictwo do celu i odbiorcy;
- dokonuje korekty własnej wypowiedzi;
- tworzy samodzielne, logiczne, spójne i – na wyższym poziomie – twórcze teksty.

5. Rozwijanie umiejętności autorefleksji i budowanie tożsamości

Cel: rozwijanie świadomości własnych możliwości, emocji, wartości oraz odpowiedzialności za siebie i grupę.

Uczeń osiąga cel, gdy:

- rozpoznaje i nazywa własne emocje;
- dostrzega emocje innych osób;
- rozpoznaje wartości obecne w tekstach kultury;
- potrafi ocenić zachowanie bohaterów;
- określa swoją rolę w rodzinie, klasie i innych wspólnotach;
- współpracuje z innymi;
- wywiązuje się z powierzonych zadań;
- potrafi wskazać swoje mocne strony i trudności;
- korzysta z informacji zwrotnej;
- podejmuje działania służące własnemu rozwojowi;
- zna sposoby radzenia sobie z trudnościami i stresem;
- potrafi poprosić o pomoc, gdy jej potrzebuje.

6. Elementy edukacji medialnej

Cel: przygotowanie ucznia do świadomego, bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania ze źródeł informacji i technologii.

Uczeń osiąga cel, gdy:

- korzysta ze słowników, encyklopedii, czasopism i źródeł cyfrowych;

- wyszukuje informacje potrzebne do wykonania zadania;
- odróżnia fakt od opinii;
- rozumie, że źródła mogą różnić się wiarygodnością;
- rozpoznaje reklamę, plakat, mem i reklamę społeczną;
- dostrzega elementy perswazyjne;
- rozumie wpływ obrazu, hasła i emocji na odbiorcę;
- przestrzega zasad netykiety;
- chroni dane osobowe, prywatność i wizerunek;
- właściwie reaguje na niepokojące treści;
- zna zasady higieny cyfrowej;
- potrafi świadomie planować czas korzystania z urządzeń;
- na najwyższym poziomie potrafi krytycznie oceniać źródła i tworzyć własne komunikaty informacyjne lub perswazyjne.

7. Praktyki lekturowe

Cel: rozwijanie zainteresowań czytelniczych oraz traktowanie literatury jako źródła wiedzy, refleksji i doświadczeń.

Uczeń osiąga cel, gdy:

- czyta wskazane teksty;
- zna ich podstawową treść;
- potrafi wskazać bohaterów i najważniejsze wydarzenia;
- wypowiada się o przeczytanych utworach;
- dzieli się wrażeniami z lektury;
- wybiera teksty zgodnie ze swoimi zainteresowaniami;
- uzasadnia wybór książki;
- odnosi treści utworów do własnych doświadczeń;
- rozpoznaje tematy i wartości obecne w literaturze;
- porównuje tekst literacki z jego adaptacją;
- potrafi polecić książkę innym;
- rozwija własne zainteresowania czytelnicze i świadomie planuje ich rozwijanie.

8. Doświadczenia edukacyjne

Cel: rozwijanie aktywności kulturalnej, twórczej, projektowej i umiejętności współpracy.

Uczeń osiąga cel, gdy:

- uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych;

- wykonuje powierzone zadania;
- współpracuje podczas projektów;
- przestrzega ustalonych zasad i terminów;
- współtworzy scenki, słuchowiska, spektakle lub adaptacje;
- realizuje projekty związane z lekturą;
- wnosi własne pomysły;
- uczestniczy w działaniach promujących czytelnictwo;
- potrafi ocenić własny wkład i efekt pracy grupy;
- na najwyższym poziomie inicjuje działania, proponuje oryginalne rozwiązania i współkoordynuje projekty.

III. Kryteria oceniania

Ocena	Kryteria osiągnięć ucznia
1 – niedostateczna	Uczeń nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności przewidzianych dla klasy IV. Nie wykonuje prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela, nie rozumie podstawowych poleceń, nie podejmuje systematycznie prób pracy i nie korzysta z udzielanej pomocy.
2 – dopuszczająca	Uczeń opanował wiadomości i umiejętności na poziomie podstawowym. Wykonuje proste, typowe zadania, często korzystając z instrukcji, wzoru, podpowiedzi lub bezpośredniej pomocy nauczyciela. Potrafi wykorzystać podstawową wiedzę w znanych sytuacjach.
3 – dostateczna	Uczeń opanował najważniejsze wiadomości i umiejętności. Samodzielnie wykonuje typowe zadania dotyczące treści poznanych i wcześniej ćwiczonych. Rozumie podstawowe pojęcia, potrafi zastosować poznane zasady i tworzy proste, zrozumiałe wypowiedzi.
4 – dobra	Uczeń poprawnie i samodzielnie wykorzystuje poznaną wiedzę. Potrafi zastosować ją w typowych sytuacjach, analizować podstawowe problemy, formułować własne wypowiedzi oraz uzasadniać swoje rozwiązania. Dbą o poprawność językową i potrafi częściowo korygować własne błędy.
5 – bardzo dobra	Uczeń sprawnie wykorzystuje wiedzę w różnych sytuacjach. Samodzielnie analizuje, porównuje, wnioskuję i argumentuje. Potrafi interpretować teksty, tworzyć rozbudowane i poprawne wypowiedzi, świadomie korzystać ze źródeł oraz dokonywać samodzielnej korekty własnej pracy.
6 – celująca	Uczeń twórczo wykorzystuje wiedzę, również w nowych i nietypowych sytuacjach. Samodzielnie poszukuje rozwiązań, proponuje własne pomysły, łączy wiadomości z różnych obszarów i wykorzystuje je w praktyce. Wykazuje ponadprzeciętną samodzielność, kreatywność, umiejętność argumentowania, rozwiązywania problemów i autorefleksji.

UWAGI DO STOSOWANIA W OCENIANIU:

Wymagania mają charakter narastający – uczeń otrzymujący ocenę wyższą powinien spełniać również wymagania określone dla ocen niższych.

1. Ocena niedostateczna nie jest konsekwencją pojedynczego błędu, braku jednej pracy lub trudności występujących wyłącznie w jednym obszarze. Ocenę klasyfikacyjną ustala się na podstawie całościowego poziomu osiągnięć ucznia.
2. W ocenianiu należy uwzględniać indywidualne możliwości psychofizyczne i edukacyjne ucznia oraz dostosowanie wymagań wynikające z rozpoznanych potrzeb.
3. Szczególne znaczenie ma rozwój kompetencji językowych: rozumienie wypowiedzi, czytanie, formułowanie własnych wypowiedzi, selekcjonowanie i przetwarzanie informacji oraz dostosowywanie komunikatu do sytuacji i odbiorcy.
4. Ocenie podlega również umiejętność korzystania ze źródeł, krytycznej oceny informacji, poszanowania autorstwa oraz bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z technologii cyfrowych.
5. W zakresie tworzenia wypowiedzi bierze się pod uwagę m.in. treść, zgodność z tematem i formą, kompozycję, spójność, poprawność językową, zasób słownictwa, ortografię, interpunkcję oraz samodzielność redagowania i poprawiania tekstu.
6. W zakresie odbioru literatury i innych tekstów kultury ocenia się nie tylko znajomość treści, lecz także rozumienie, analizowanie, interpretowanie, uzasadnianie własnego odczytania, wyciąganie wniosków oraz odnoszenie tekstu do wartości i doświadczeń.
7. Przy ocenie najwyższej szczególnie istotne są: samodzielność, twórcze wykorzystanie wiedzy, umiejętność rozwiązywania problemów, argumentowanie, łączenie różnych dziedzin, inicjowanie działań oraz świadoma autorefleksja.
8. Przy różnicowaniu ocen nauczyciel bierze pod uwagę nie tylko poprawność odpowiedzi, lecz także stopień samodzielności ucznia.
9. Uczeń klasy czwartej powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami obowiązującymi w klasach niższych (I – III).
10. Nauczyciel dokonuje wyboru omawianych w danym roku lektur i tekstów w oparciu o podstawę programową, realizowany program, możliwości i potrzeby klasy.

Propozycja tekstów do omówienia w klasach 4-8:

Teksty narracyjne i dramatyczne:

- Adam Bahdaj, *Do przerwy 0:1* lub inna powieść;
- Justyna Bednarek, *Dom numer 5*;
- Paweł Beręsewicz, *Wszystkie lajki Marczuka*, *Szeptane* lub inna powieść;
- Miron Białoszewski, *Pamiętnik z powstania warszawskiego* (fragmenty);
- Karol Olgierd Borchardt, *Znaczy Kapitan*;
- Frances Hodgson Burnett, *Tajemniczy ogród* lub inna powieść;
- Lewis Carroll, *Alicja w Krainie Czarów*;
- Marine Carteron, wybrana powieść z serii *Podpalacze książek*;
- Joanna Chmielewska, *Nawiedzony dom*, *Zwyczajne życie*;
- Agatha Christie, wybrana powieść kryminalna;
- Carlo Collodi, *Pinokio*;
- Sarah Crossan, *Kasieńka*, *My dwie*, *my trzy*, *my cztery*, *Tippi i ja*, *Kończy się czas*;
- Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- Lloyd Cassel Douglas, *Wielki Rybak*;
- Jacek Dukaj, *Wroniec*;
- Aleksander Dumas, *Trzej muszkietierowie*;
- Michael Ende, *Momo*, *Niekończąca się historia*;
- John Flanagan, wybrana powieść z cyklu *Zwiadowcy*;
- Aleksander Fredro, *Zemsta*, *Śluby panieńskie*;
- Olaf Fritsche, *Skarb Troi*;
- Ernest Hemingway, *Stary człowiek i morze*;

- Roksana Jędrzejewska-Wróbel, *Stan splątania*;
- Grzegorz Kasdepke, wybrana powieść;
- Jacqueline Kelly, *Ewolucja według Calpurnii Tate*;
- Emilia Kiereś, *Rzeka*;
- Joseph Rudyard Kipling, *Księga dżungli*;
- Nancy H. Kleinbaum, *Stowarzyszenie umarłych poetów*;
- Janusz Korczak, *Król Maciuś Pierwszy, Bankructwo małego Dżeka*;
- Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*;
- Barbara Kosmowska, *Pozłacana rybka*;
- Zofia Kossak-Szczucka, *Topsy i Lupus*, wybrane opowiadanie z tomu *Bursztyny*;
- Marcin Koziół, *Skrzynia Władcy Piorunów*;
- Alice Kuipers, *Najgorsza rzecz, jaką zrobiła, Życie na drzwiach lodówki: powieść w notatkach*;
- Selma Lagerlöf, *Cudowna podróż*;
- Ursula K. Le Guin, *Czarnoksiężnik z Archipelagu*;
- Stanisław Lem, *Cyberiada, Bajki robotów*;
- Bolesław Leśmian, *Klechdy sezamowe*;
- Clive Staples Lewis, wybrana powieść z cyklu *Opowieści z Narnii*;
- Astrid Lindgren, *Bracia Lwie Serce, Ronja, córka zbójnika*;
- Kornel Makuszyński, wybrana powieść;
- Andrzej Maleszka, wybrana powieść z cyklu *Magiczne drzewo*;
- Alan Aleksander Milne, *Kubuś Puchatek*;
- Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni (Chłopcy z ulicy Pawła)*;

- Lucy Maud Montgomery, *Ania z Zielonego Wzgórza (Anne z Zielonych Szczytów)*;
- Brandon Mull, *Wojna cukierkowa, Baśniobór*;
- Małgorzata Musierowicz, wybrana powieść z cyklu *Jeżycjada*;
- Edmund Niziurski, *Sposób na Alcybiadesa*;
- Ewa Nowak, *Pajaczek na rowerze*;
- Longin Jan Okoń, *Tecumseh*;
- George Orwell, *Folwark zwierzęcy*;
- Ferdynand Antoni Ossendowski, *Słoń Birara*;
- Raquel Jaramillo Palacio, *Cudowny chłopak*;
- Katherine Paterson, *Most do Terabithii*;
- Sara Pennypacker, *Pax*;
- Jacek Podsiadło, *Czerwona kartka dla Sprężyny*;
- Rick Riordan, wybrana powieść z cyklu *Percy Jackson i bogowie olimpijscy*;
- J.K. Rowling, wybrana powieść o Harrym Potterze;
- Katarzyna Ryrych, *Król, Wyspa mojej siostry, Lato na Rodos*;
- Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Księżę*;
- Éric-Emmanuel Schmitt, *Oskar i pani Róża*;
- William Shakespeare, *Romeo i Julia, Sen nocy letniej*;
- Henryk Sienkiewicz, *Krzyżacy, W pustyni i w puszczy, Quo vadis*;
- Linn Skåber, *Młodość. Wyznania nastolatków*;
- Nancy Springer, wybrana powieść z cyklu *Enola Holmes*;
- Erin Stewart, *Blizny jak skrzydła*;

- Marcin Szczygielski, *Teatr Niewidzialnych Dzieci, Arka Czasu, czyli wielka ucieczka Rafala od kiedyś przez wtedy do teraz i wstecz*;
- Alfred Szklarski, wybrana powieść o Tomku Wilmowskim;
- Dorota Terakowska, *Tam, gdzie spadają anioły, Córka czarownicy*;
- John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*;
- Mark Twain, *Przygody Tomka Sawyera*;
- Katarzyna Wasilkowska, *Już, już!*;
- Danuta Wawiłow, Natalia Usenko, *Wierzbowa 13. Opowieści z Wierzbowej 13*;
- Louis de Wohl, *Posłaniec króla*;
- Karol Wojtyła, wybrany utwór;
- Markus Zusak, *Złodziejka książek*;
- Stefan Żeromski, *Szyfrowe prace, Silaczka*.

Antologie i wybory tekstów:

- *Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach*, autorzy: Paweł Beręsewicz, Wojciech Cesarz, Barbara Kosmowska, Andrzej Maleszka, Katarzyna Ryrych, Katarzyna Terechowicz;
- *Nazywam się...* (np. Mikołaj Kopernik, Fryderyk Chopin, Maria Skłodowska-Curie, Jan Paweł II i inni);
- *Wszystkie kolory świata*, autorzy zebrani (Michał Rusinek i inni);
- zbiory mitologii światowej (np. słowiańskiej, skandynawskiej, staroegipskiej).

Teksty publicystyczne, popularnonaukowe, filozoficzne, biograficzne, literatura faktu:

- Francesco D'Adamo, *Iqbal*;
- Jacek Dąbała, wybrany tekst ze zbioru *Media ćwiczą rozum. Vademecum rozsądku dla obywateli, polityków i dziennikarzy*;
- Anna Dziewit-Meller, *Damy, dziewczuchy, dziewczyny. Historia w spódnicy*;

- Umberto Eco, wybrany felieton ze zbiorów *Zapiski na pudelku od zapalek*;
- Arkady Fiedler, *Dywizjon 303*;
- Rachel Firth, Minna Lacey, Jordan Akpojar, *Filozofia dla początkujących*;
- André Frossard, *Nie lekajcie się! Rozmowy z Janem Pawłem II*;
- Natalia Gancarz, *Mietek na wojnie*;
- Magdalena Grzebałkowska, *Wojenka. O dzieciach, które dorosły bez ostrzeżenia* (wybrany reportaż);
- Boguś Janiszewski, wybrana pozycja z serii *To, o czym dorośli ci nie mówią* lub *Wyzwania*;
- Leszek Kołakowski, *Mini-wykłady o maxi-sprawach, 13 bajek z królestwa Lailonii dla dużych i małych* (wybrany fragment);
- Simona Kossak, *Serce i pazur. Opowieści o uczuciach zwierząt*;
- Anna Kowalczyk, *Brakująca połowa dziejów. Krótka historia kobiet na ziemiach polskich*;
- Karolina Lanckorońska, *Wspomnienia wojenne 22 IX 1939–5 IV 1945* (fragmenty);
- Anna Mieszkowska, *Dzieci Ireny Sendlerowej*;
- Nela Mała *Reporterka*, wybrany utwór;
- Lidia Ostalowska, *Bezprizorni*;
- Marie Pavlenko, *A kiedy zniknie pustynia*;
- Łukasz Pilip, *Podwórko bez trzepaka. Reportaże z dzieciństwa* (wybrany reportaż);
- Michel Piquemal, *Bajki filozoficzne*;
- Magdalena Rigamonti, *Niewygodni. Mówią prawdę o wojnie* (wywiad z Adą Willenberg lub inny);
- Michał Rusinek, *Szalik. O Wisławie Szymborskiej dla dzieci*;
- Maria Strzelecka, *Simona*;
- Justyna Suchecka, *Young power. 30 historii o tym, jak młodzi zmieniają świat*;
- Zbigniew Urbanyi, *Na szlaku kliprów i windjammerów* (fragmenty);

- Melchior Wańkowicz, *Bitwa o Monte Cassino, Ziele na kraterze*;
- Urszula Zajączkowska, *Patyki, badyle*.